

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tilleg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren fru Vanberg privat 30487 — „St. Olav“s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

«INNHOOLD: «Overalt har en katolsk prest -» — Revisjon av den internasjonale råstoffpolitikk. — † Kardinal Bisleti død. — St. Eugeniakirken i Stockholm 100 år. — De hollandske katolikker og misjonene. — St. Elisabeth-hospitalet i Trondheim 100 år. — Tilbakeblikk over den katolske verdenspresseutstilling. — Bonn for fred og Kristi Fredsverk. — Herhjemme.

„Overalt har en katolsk prest -“

Til en kirkevigsel av kardinal Newman.

Det er kan hende ikke så få mennesker som finner det merkelig at vi i disse travle og kaotiske tider utvider vår virksomhet ved å bygge nye gudshus i de store menneskevrimlende byer, og reiser nye kirker til Guds ære. Man sier at det er å ville forsøke det umulige — vi skal la Kirken bli der hvor den nu engang har fått noen innflytelse, men vi skal ikke eksperimentere med den ved å søke å nå ut til den moderne verdens menneskemasse, hvor vi bare kommer ut for nye vanskeligheter, pådrar oss et ennu større ansvar og sannsynligvis til sist kun får skam og skade igjen for alt vårt strev.

Men — er dette nye vilkår, andre vilkår for den katolske Kirke enn den alltid har hatt? Kom den ikke fra begynnelsen av som en vandrør på jorden — var ikke dens liv en stadig kamp og dens herredømme grunnet på erobringer? Hvilke vilkår hadde ikke apostlenes fyrste, den første pave, da han kom til Rom hvor det guddommelige styre hadde bestemt han skulde opreise sitt sete! I den glimrende brokete skare som omgav ham, så han alle kjennetegnene på en sterk statsmakts virkninger, grunnfast, tilsynelatende urokkelig, skapt og modnet ved sin religion, sine lover, sine tradisjoner, sitt mektige omfang og århundregamle utvikling — mens han selv kun var svak, fattig gammel fremmed, for hvem de forbipasserende kun hadde et flyktig og likegyldig blikk tilovers, idet de jo ikke kunde ane at denne uanselige mann var bestemt til å innlede en religiøs tidsalder i sammenligning med hvilken deres egen tid kun var av såre liten betydning.

Og som det gikk den gang, er det gått senere så mangen gang i Kirkens årtusengamle historie. I en forvirringens og engstelsens tid er det ikke noe nytt at dens barn så lantfra blir motløse at de

tværtom gledes ved faren og over Kirkens gjerning som om den befant sig i lykkens seierskronte dager. Da det gamle Rom var i største nød sendte det sine legioner ut av den ene port mens erobreren fra Kartago truet det foran den annen. Slik gjør også vi katolikker. Heller ikke vi forstår når vi blir slått. Mot alle gjengse krigsregler går vi frem når mennesker mener vi bør trekke oss tilbake — vi tenker kun på å triumfere og oppfatter — etter verdens mening — våre nederlag som seire.

Men det er fordi vi i våre minner fra fortiden henter tillit til nutiden og fremtiden. På våre baner leser vi navnene på alle de valplasser hvor vi har seiret. Våre fedres styrke gir oss sikkerhet, og etter ydmyk målestokk håper også vi å kunne utrette det samme som helgenene har gjort for oss.

Der trenges ikke særlig heltemot for oss å gå frem som vi gjør — ti vi er katolikker. Vi vet hvad det er for et skib vi reiser med hen over verdens hav: det er St. Peters båt. Da den største av de gamle romere seilet i åpen båt over det opprørte Adriaterhav ropte han til den redde styrmann: «Hvorfor frykter du? Du seiler med Caesar og hans lykke». Hvad han sa i hovmot tør vi gjenta i tro — vi er jo i den båt i hvilken Kristus en gang satt og preket. Vi er ikke gått ombord i den for ved den første gitte anledning å liste oss ut av den igjen — nei, vi akter å fare videre med den over det hav av synd og vantro i hvilket alle andre fartøier før eller senere går tilbunns.

Vi katolikker føler oss hjemme alle vegner, til enhver tid og på et hvert sted, under enhver samfundsklasse og på ethvert kulturtrin. Over alt på jorden reiser vi kirker — ti overalt har en katolsk prest et arbeid å gjøre og en høst å samle i lade.

Revisjon av den internasjonale råstoffpolitikk.

I «Quadragesimo anno» fremheves gang på gang at det nuværende kapitalistiske samfundssystem må gjennomgå en fullstendig forandring for å kunne svare til kristendommens lære om menneskets sociale rettigheter. Og hvad der på denne måte sies om motsetningen mellom kapital og arbeid kan lett overføres til også å gjelde den internasjonale politikk. Også der møter vi «en opsamling ikke alene av kapital, men også økonomisk makt og overherredømme er samlet på enkelte hender», i dette tilfelle hos enkelte folk, mens andre nasjoner er utelukket fra disse verdens goder. Det er dog ikke alene de politiske og økonomiske makthaveres onde vilje som har skapt den fordeling av verdiene som nu gir de europeiske folks innbyrdes stilling karakter av en internasjonal klassekamp — det er langt mere teknikkens utvikling, idet den har medført at visse råstoffer er en nødvendighet for den moderne industri, som igjen er hovedfaktoren i den moderne samfunnsøkonomi. De stater som har livsbetingelsene: plass, råstoffer og kapital er alltid overlegne overfor de stater som ikke eier disse goder eller bare har et eller to av dem, idet de første uten videre kan anvende sitt befolkningsoverskudd i koloniene hvor det kan danne et utmerket bindeledd mellom disse og moderlandet og samtidig fortsette produksjonen av de forskjellige fabrikata, mens de andre stater må koncentrere sig om at deres befolkning ikke rent ut sulter ihjel. Før krigen, da ikke alene kapital og varer, men også menneskene kunde glede sig ved en viss bevegelsesfrihet, skapte utvandringen ballanse i dette forhold — men siden så å si alle stater, også de oversjøiske, har sperret sine landegrenser for innvandring fra fattige og overbefolkede land og nekter å gi andre enn sine egne innbyggere arbeidstillatelse, merker disse land i stadig stigende grad de trykkende forhold innenfor sine egne grenser. Man søker på alle måter å avhjelpe dette trykk — særlig ved å oprette småbruk på uopdyrkede strekninger og støtte disse på forskjellig måte. Mer og mer søker statene å gjøre sig selvhjulpne for derved å frigjøre og oparbeide sin samfunnsøkonomi — man søker å erstatte de manglende råstoffer med kunstig «ersatz» stoff. Tyskland og Italia har i særlig høi grad slått inn på denne vei og hvis ikke de råstoffbesittende vestmakter snart forstår at de må oparbeide en internasjonal solidaritetsfølelse og etablere et varebytte som det var skikk og bruk før i tiden, vil de få oppleve om få år at alle andre land følger det tyske og italienske eksempel og utvikler en industri på syntetiske stoffers grunnlag, hvilket vil bli til utrolig skade for de råstoffproduserende lands økonomiske stilling. Selv om det er sant at alt fremskritt skjer gjennom motstand og at spenningen mellom de råstoffrike og råstofffattige land har medført en kolossal utvikling av teknikken, så er det den europe-

iske samholdsfølelse som har betalt omkostningene og det kunde jo være at prisen vil bli ennu høiere, nemlig en ny krig.

I «Quadragesimo anno» læres det at Skaperen har tilegnet den samlede menneskehet alle jordens goder — og derfor er kravet om en ny råstoffpolitikk, bygget på internasjonal solidaritetsfølelse, også berettiget slik som de råstofffattige folk nu forlanger en rettferdigere fordeling av disse goder. Man kan ikke anerkjenne det som moralsk riktig at en del av Europas befolkning har råstoffer langt ut over sitt eget behov, mens en annen del lider mangel på det og må nøies med «ersatz» som alltid er meget dyrere og aldri allikevel så tilfredsstillende.

I den europeiske fredspolitik spiller spørsmålet om en rettferdig råstoffordeling en stor rolle fordi det innebærer en overveldende krigsfare — for overbefolkede land er urettferdigheten på dette punkt å sidestille med det misforhold mellom rikdom og fattigdom innenfor samfundet som avfører revolusjon og klassekamp. Råstoffspørsmålet er årsaken til den internasjonale klassekamp mellom de folk som ingen har og de som har overflod. All forutseende konservativ politikk har alltid hatt til formål å undgå revolusjon innadtil og krig utadtil ved å gjennomføre de nyordninger som tilfredsstiller den forfordelte parts berettigede krav — og hvis ordet «rettferdighet» ikke skal miste sin betydning i nutidens internasjonale politikk, må en helt nye råstoffpolitikk gjennomføres — ellers har vi, før vi aner det, krigen over oss. En krig som ikke føres på grunnlag av ærgjerrighet og erobringstyst, men blir selve kampen for tilværelsen, folkenes fortvilte kamp for selve eksistensen — den menneskeverdige eksistens.

Kardinal Bisleti død.

Kuriekardinal Gaetano Bisleti er avgått ved døden under et ferieophold i et kloster i Grotta Ferrata. Han var prefekt for kongregasjonen for seminariene og universitetene og kunde glede sig ved pavenes spesielle velvilje.

Kardinal Bisleti var føtt i Veroli i 1856 og blev prestevigslet i Rom, hvor pave Leo XIII ansatte ham ved det pavelige hoff. Han studerte kirkerett ved det pavelige akademi dei Nobili Ecclesiastici, og pave Pius X gav ham den høie verdighet som Major Domus i hvilken egenskap han i 1911 blev sendt til Wien for å foreta den kirkelige vielsesceremoni av erkehertug Karl og erkehertuginne

St. Eugeniakirken i Stockholm 100 år.

I det sveitsiske blad «Vaterland» har den svenske katolske Kirkes overhode, biskop Johannes Erik Müller skrevet en meget interessant artikkel i anledning av St. Eugeniakirkens hundreårsjubileum. Det er en selvfølge at også vi norske katolikker tar hjertelig del i denne fest — og vi bringer derfor biskopens artikkel in ekstenso.

*

100 år er gått siden den Apostoliske Vikar for Sverige-Norge, Dr. Jakob Lorentz Studach, i 1837 innviet St. Eugeniakirken i Stockholm. Med denne kirke fikk Sverige sitt første katolske gudshus siden reformasjonen, og siden den tid brender den evige lamper atter foran tabernaklet i landets skjønne hovedstad, Nordens Venedig, dronningen ved Mälarsjøen. I et eller annet katolsk kapell i de katolske maktens gesantskap har det evige lys jo aldri vært helt slukket, og da kong Gustav III bad pave Pius VI om en særlig overhyrde til katolikkene i sitt utstrakte rike, blev presten fra bispedømmet Metz, dr. Nikolaus Ludwig Oster, sendt til Stockholm som Apostolisk Vikar og innviet i Påsken 1784 ved en høitidelig høimesse, assistert av to gesantskapsgeistlige, et beskjedent rum i det gamle rådhus ved begynnelsen av Götagaten i Stockholm — Syd til katolsk kapell. Men sitt første virkelige gudshus kan katolikkene takke den edle og offervillige Apostoliske Vikar og senere biskop Studach for, som med storslått støtte fra den katolske kronprinsesse og senere dronning Josophine, i 1835 ken, og som også i 1865—66 foretok den utvidelse som var blitt nødvendig.

Det er ikke uten interesse i sammenheng med St. Eugeniakirkens 100 års jubileum å minnes at det dengang stadig under svære straffer var innfødte svenskere forbutt å delta i katolsk gudstjeneste, og at det i ennu mindre grad var tillatt å bli katolikk. Først etter at seks kvinner så sent som i 1858 var blitt utvist av landet fordi de var blitt katolikker og Europas presse hadde protestert imot en slik intoleranse, kom den såkalte dissenterlov

Zita, det senere keiserpar. Samme år blev han utnevnt til kardinaldiakon og forkynte 1922 da konklavet var sluttet pave Pius XI's valg. I 1920 overdro pave Benedikt XV ham den nyoprettede kongregasjon for seminarier og universiteter hvor han har utrettet et stort og betydningsfullt arbeid.

Efter kardinal Bisletis død teller kardinalkollegiet kun 64 medlemmer, hvorav de 36 er italienere. Av de av pave Pius X utnevnte kardinaler lever nu kun to: kardinal Granito Pignatelli de Belmonte og kardinal O'Connell, erkebiskop av Boston.

Biskop Dr. Johannes Erik Müller.

av 1860, som gav Kirken i Sverige en noe innskrenket religionsfrihet, men dog således at også svenske borgere hadde lov til å bli katolikker.

Studachs forgjengere, Oster, d'Ossery, Moretti og Gridaine, hadde vel med apostolisk iver satt alle krefter inn, men jordbunnen var ennu ikke moden for vidtrekkende resultater. Ja, Pave Pius VII tillot endog den Apostoliske Vikar Moretti å selge alle vikariatets rørlige eiendeler og forlate Sverige. Men tross den største nød og under usigelige vanskeligheter holdt han dog ut hos sin lille hjord inntil sin død i 1804. En dronning Josephines anseelse og hjelp og schweizeren Jakob Lorenz Studachs fremragende personlighet i forbindelse med hans 50-årige velsignelsesrike og av dronningen understøttede virke skulde der til før den katolske Kirke atter kunde få fotfeste i Sverige og Norge og en ny dags morgenrøde igjen kunde oprinne.

Dr. Laurentius Studach var født i 1796 i Altstätten, kanton St. Gallen. Han studerte i Altstätten og St. Gallen sammen med den senere store schweiziske statsmann Baumgartner, med hvem han knyttet vennskap for hele livet. I Wien, hvor han først studerte medicin, kom han under den hl. Clemens Maria Hofbauers velsignelsesrike innflytelse og helliget sig derpå de teologiske studier i Landshut, hvor professor Sailer, den senere biskop av Regensburg tok sig faderlig av ham. På hans anbefaling kom Studach kort efter sin prestevieelse som huskerer til

Prins Leuchtenberg (Eugen Beauharnais) i München, og da den svenske kronprins Oscar i 1834 hjemførte husets datter Josephine von Leuchtenberg som brud, fulgte Studach med til Stockholm som hennes skriftefar og hoffkapellan. Her henledet den høit begavede mann allerede efter to års forløp opmerksomheten på sig ved sine skrifter i det svenske sprog, og han utviklet sig til en stor lærd på sprogforskningens og den nordiske folke- og litteraturhistories område. Han blev utnevnt til medlem av det svenske Videnskapernes Akademi.

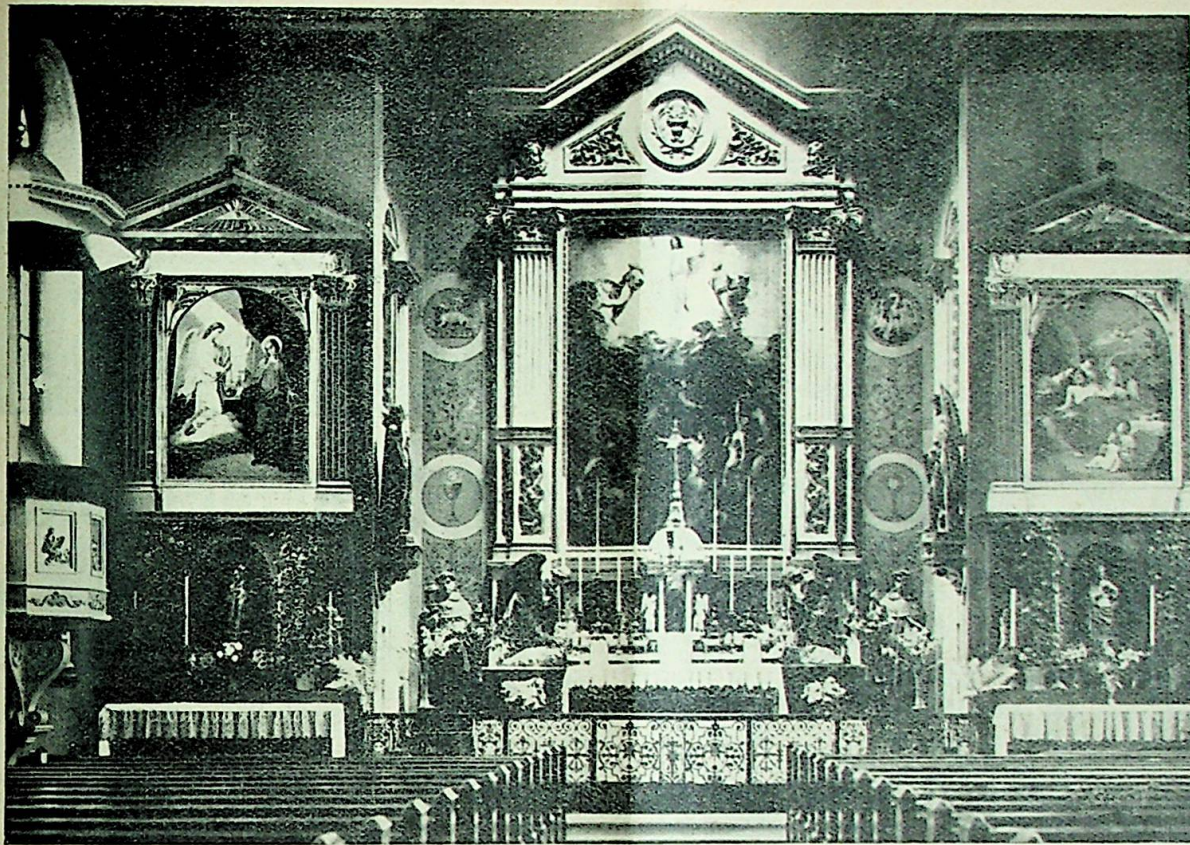
Efter at den apostoliske vikar Gridaine var død den 4. juni 1833, blev kronprinsessens hoffkapellan og skriftefar den 10. august samme år utnevnt til apostolisk vikar for Sverige og Norge. Kort tid efter å ha tiltrått dette embede skrev han i et brev til Rom: «I tillit til Gud den allerhøieste, har jeg nu begynt en ny, arbeidsom og besværlig levevis. Den kjærlighet hvormed den fattige hjord kommer mig imøte, og deres tilfredshet gleder mitt hjerte. Og den som er tilfreds, er lykkelig og rik . . . Allerede i seks uker har jeg hver søndag forkynt det hellige evangelium, somme tider på fransk, men mest på landets sprog, og med tilfredshet ser jeg hvorledes den splittede hjord stadig mere søker hjem til færefolden og begjærer sakramentene». I et brev til biskop Schwäble i Regensburg den 17. oktober 1833 gir Studach et klart billede av de kirkelige forhold, da han tiltråtte sitt embede: «Alt kom uventet for mig. Jeg hadde ikke søkt derom. Den tillit som den Hl. Fader, der hadde innhentet opplysninger om mig både her i landet og utenfor landet, har vist mig, har rørt mig på det dypeste, og vår herværende Kirkes stilling i forbindelse med den katolske del av Corps diplomatique's ønsker og menighetens bønn har overbevist mig om at jeg ikke kunde undra mig, hvor gjerne jeg enn hadde villet . . . Min forgjenger efterlot mig å skaffe husly til en skare på 26 fattige barn, å gi dem mat og opdra dem, uten en øre i kapital, uten skole, uten lærere, uten en eneste skolebok, ja selv uten en eneste bok for den katolske ungdom, ikke engang en katekismus på landets sprog, en fattig menighet som hittil hvert år blev mindre, uten kirke (det som tjener til kirke, er en uhyggelig i et arresthus leiet sal, hvortil leien må tiggess inn), uten noen som helst bønnebok eller salmebok til menigheten, selv uten en sakristan . . . For øieblikket er jeg ensom, men vil bukke under hvis der ikke snart kommer en medhjelper — jeg er skolelærer, sogneprest, hoffkapellan, tigger, økonom og hvad hver dag fører med sig av nye smertensembeder. Jeg tenker med tiden å skaffe menigheten en kirke, en skole og en prestegård samt de nødvendige bønne- og skolebøker, i hvilket øiemed jeg allerede igjennem de herværende gesantskaper har henvendt mig til de forskjellige regjeringer om bidrag. Det første skal være en kirke — nettop i disse dager kjøper jeg grunn til den, nesten midt i byen . . .» Så kjøpte Studach et hus til pres-

tegård og samtidig til anbringelse av de foreldreløse og til skole med tilhørende byggeplass for kirken i Norra Smedjegatan, der hvor St. Eugenia-kirken ligger idag.

Allerede den apostoliske vikar Gridaine taler ofte i sine brev om hvor absolutt nødvendig det er å få bygget en kirke i Stockholm. Neppe var Studach blitt overhyrde før han påbegynte innsamlingen av de midler som var nødvendig for kirkebyggingen, som han forcerte på enhver måte. Derfor lyder den siste setning i brevet til biskop Schwäble også: «Nu gjetter Deres biskoppelige nåde sikkert også, hvor jeg vil hen med mitt brev. Jeg ber om råd, om hjelp og om penger, såfremt vår hellige religion ikke skal gå til grunne her, og blir det ikke nu lagt hånd på ploget, forutser jeg dessverre at det aldri vil skje . . .» I de kommende år foretok Studach en reise gjennom Bayern og Schweiz for å samle penger inn til kirken. Den bayerske regjering hadde bevilget en egen landsinnsamling til dette formål. Gjennom tallrike artikler i tyske tidskrifter om kirkeforholdene i Sverige forsøkte Studach å vekke interesse for sin misjon. I Rom gjorde Studachs iver det beste inntrykk, især også fordi kronprinsessen selv rundhåndet gav sine bidrag til byggingen, så at den Hl. Fader gav propagandakongregasjonens ordre til å understøtte kirkebyggingen i Stockholm med en sum på 1000 Scudi.

Den 21. mai 1837 gav Rom Studach fullmakt til å benedicere den nye kirke. «Takket være de rikelige gaver som tilfløt ham, særlig fra Tyskland» kunde Studach fullende byggingen i september og foreta gudshusets høitidelige innvielse på festdagen for Kirkens vernehelgen, den h. Eugenia. Ifølge et brev av 15. januar 1838 fra propagandakongregasjonens kardinal-prefekt i Rom hadde Studachs meddelelse om den nye kirkes innvielse vakt stor glede der: «Ti, som jeg ser, skyldes det først og fremst Deres Nådes iver, der trenger på for å utbrede religionen, at der i Stockholm er blitt opnådd det som man for få år siden ikke vilde ha holdt for mulig å forsøke enn si håpe . . .» Pave Gregor XVI utnevnte den utrettelige overhyrde til apostolisk protonotar, pavelig husprelat og Ridder av Gregorius-ordenen. Den 1. juli 1862 innviet pave Pius IX ham selv til biskop i den tyske nasjonalkirke S. Maria dell' Anima. Paven forærte ham Biskopringen og brystkorset.

En trang vei, en korsvei, hadde det vært, inntil St. Eugeniakirken stod ferdig, men nu lyser det enkle forgylte kors over kirkens gavl midt i Norra Smedjegatans husrekker i den svenske hovedstads centrum, som æreskrone og diadem på Moderkirken til alle de kirker og kapellet som siden er reist rundt omkring i landet. Nåde og velsignelse er i de forløpne 100 år i rikeste fylde utgått fra det første tabernakel som de svenske katolikker siden reformasjonen atter kan kalle sitt eget. Hvem kjenner alle de tusener som har knelet og bedt her, og som i det andaktsfylte gudshus glemte all storby-

St. Eugeniakirken, Stockholm.

ens larm utenfor og følte sig løftet op i indre glede og fortrosthed? Ja, allerede i det herlige alterbillede, en tro gjengivelse av Rafaels Kristi forklarelse, løftes sjelen op over hverdagen. Hvor mange søkende og efter sannheten higende sjeler har ikke funnet lykken og den dybeste fred i den stille St. Eugenia-

kirke i bekjennelsen: «Jeg tror på den hellige katolske Kirke!»

Ved jubileumsfestlighetene vil mgr. Irgens efter innbydelse overbringe de norske katolikkers hilsener og lykkønskninger.

De hollandske katolikker og misjonene.

Likeoverfor en gruppe på 500 hollandske speidere som hadde fått foretrede for Hs. Hl. Paven, nevnte den hellige Fader de tallrike grunner som hans særlige velvilje overfor disse unge var basert på. Han sa bl. a.: «Navnet Nederland er uløselig knyttet til det fortjenstfulle arbeide, utført av dette lands sønner på alle felter av det kristne apostolat, men ganske særlig på verdensmisjonens område. Nettop der inntar Nederland en hedersplass. Og Paven vil aldri glemme hvad Nederland har utrettet for misjonene, både ved å skjenke så mange av sine barn til trosutbredelsens sak og ved å støtte denne sak på alle måter».

Hvor hellig denne ros er fortjent av Nederlands katolikker, viser nedenstående tall.

Pr. 1. januar 1927 hadde Nederland 3195 misjonærer. I året 1935 var dette tall steget til 5169. Det vil si at der finnes 1 misjonær på 580 katolske innbyggere. I misjonene der står under Kongregasjonen for Troens Utbredelse, er Nederland representert med 1250 prester, 82 prestestudenter, 781 brødre og 2239 søstre. I misjonene som er avhengige av andre kongregasjoner finnes 473 prester, 57 prestestudenter, 134 brødre og 147 søstre. De hollandske misjonærer er fordelt på 150 kirkedistrikter, hvorav 25 er blitt helt betrodde til hollandske stiftelser eller til hollandske klosterprovinser.

Ledelsen for misjonsbevegelsen beror hos «Presstenes Misjonsforbund» om i 1935 talte 6597 medlemmer. Det samlede episkopat har pålagt dette

forbund hele misjonsapostolatet utenfor kirkene. Det er forøvrig samme forbund som også har opprettet et spesielt professorat i missiologi (misjonsvidenskap) ved universitetet i Nymegen, mens det — i samarbeide med byen Tilburg — 26. april 1936 innviet et misjonsmuseum for ethnologi. Hvert presteseminar har en misjonsforening. Slike foreninger finnes forresten ved nær sagt alle katolske gymnasier. Fra 23. til 25. april 1936 samledes disse foreninger til et meget vellykket landsmøte.

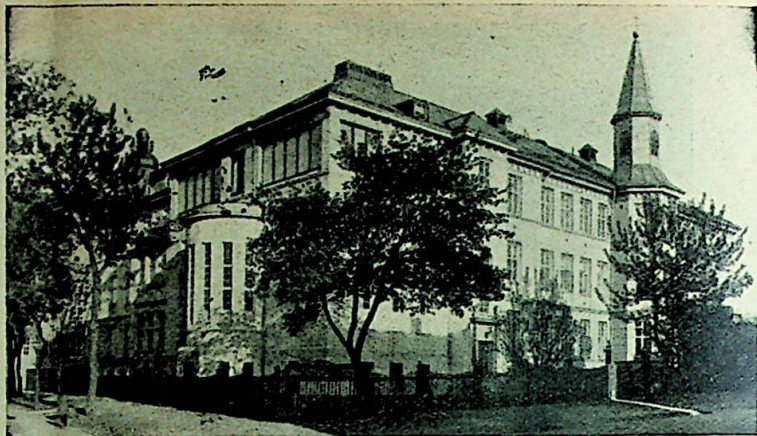
Den såkalte «Pavelige Misjons-aksjon» har vel organiserte avdelinger i nesten alle menigheter. Foreningen for Troens utbredelse samlet ca. 350 000 gylden. Jesu Barndomsforeningen 150 000 gylden og Sankt Petersforeningen 300 000 gylden.

Ved siden av denne Pavelige Misjons-aksjon eksisterer det tallrike andre organisasjoner til fordel for misjonene. Således har den koloniale forening for Misjonene i Haag åpnet et byrå som tar sig av misjonens interesser hos regjeringen. Sankt Melaniaverket beskjeftiger sig med de innfødte kvinners kulturelle oppdragelse i Nederlandsk India. En lægeforening arbeider for bedre hygieniske kår i misjonslandene, den såkalte «M. I. V. A.» skaffer moderne kommunikasjonsmidler tilveie. Blandt studentene ved Landbrukshøiskolen har det dannet sig en komité som skaffer misjonærene opplysning og veiledning m. h. t. jordbruk i misjonslandene. Ovenikjøpet har alle misjonerende kongregasjoner selv sagt særskilte organisasjoner til støtte for egne foretagender.

Den presse som utelukkende arbeider til fordel for misjonene teller i Nederland ca. 50 tidsskrifter. Men med en enestående velvilje stiller også den almindelige katolske dagbladspressen — der utmerker sig ved en glimrende organisasjon — sine spalter til disposisjon for misjonsproblemenes diskusjon. Man nøier sig forøvrig ikke med «Misjons-søndagen» i oktober og «De sykes dag» på Pinsefesten: alle vegne arrangeres det lokale tilstelninger og hvert bispedømme feirer årlig en såkalt «Misjonsuke».

For fullt ut å kunne bedømme verdien av disse rike hjelpeskilder, bør det gjøres oppmerksom på at Nederland ikke har fullt 3 millioner katolikker av 8 millioner innbyggere og at disse katolikker sikkert ikke hører til den mest velhavende del av befolkningen. Hvis alle katolske land opfylte sine plikter like overfor verdensmisjonene med samme iver som Nederland gjør det, og skaffet misjonene materiell hjelp, moralsk støtte og sjelesørgere i samme målestokk som det lille land ved Nordsjøen, vilde de problemer som nu tynger på Troens utbredelse, for en stor del kunde betraktes som løst.

Også vi i Norge har jo mottatt mange prester og ordenssøstre derfra — må Gud velsigne dette ofervillige og nidkjære folk, som i sannhet hører til de gode og glade givere!

St. Elisabethhospitalet i Trondheim 100 år.

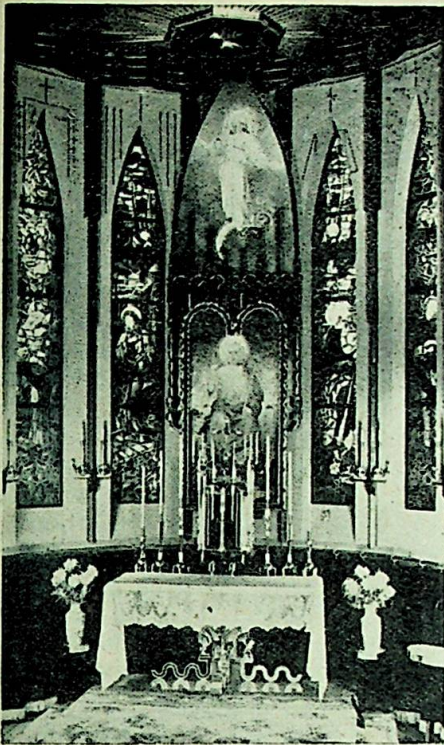
Den 15. september feirer St. Elisabethhospitalet i Trondheim sitt 50 års jubileum.

Det var efter at hospitalet og søstrene i Hammerfest hadde løst sin oppgave så glimrende og derfor stått sin prøve at den daværende apostoliske perfekt for Norge, mgr. Fallize, underhandlet med generalpriorinnen for Elisabethsøstrene i Breslau om en ny søsterstasjon med hospital og skole i Trondheim.

Og den 15. september 1887 kom så 6 søstre og tok bolig i den sydlige del av den store gård Hans Nissens gate 3 som tilhørte prefekturet. Der var trangt og vanskelig å arbeide fordi gården foruten en stor kirke også rummet prestenes leilighet.

I 1891 flyttet imidlertid disse over til det nærliggende Abelsborg, som pastor Dumahut hadde kjøpt allerede i 1874. Derved fikk søstrene flere værelser til rådighet for patientene, og i 1908 kjøpte kongregasjonen hele eiendommen og påbegynte med en gang en ombygging som gjorde den til et helt moderne sykehus. I selve byggetiden stillet Trondheims kommune sitt epidemilasarrett Ilsvikøra til søstrenes og patientenes disposisjon — og da de var rykket inn i det ferdige hospital blev dette snart sterkt søkt av alle syke fra nær og fjern. En ny stor ombygging og tilbygging fant derfor sted i 1926—28 — og da den var ferdig blev det både sagt og skrevet at hospitalet nu rykket frem i rekke med de mest moderne og velutstyrte anlegg i sitt slags her i landet og at det var det mest tidssvarende kirurgiske institutt i Trondheim.

I 1934 blev hospitalets Jesu-Hjerte-kapell overordentlig stemningsfullt dekorert efter tegninger av en østerriksk kunstner, og apostolisk perfekt pater Witte innviet det nye alter på forstanderinnen moder Synkletias 50 års dag som ordenssøster. I «Dagsposten» gav kunstneren selv følgende vakre bekrivelse av sin tanke med motivvalget:

«Det som foranlediget mig til å lage dette alter for St. Elisabeths-søstrene i Trondheim, utspringer på den ene side fra den dype aktelse for disse nonners uegennyttighet, på den annen side fra mine egne følelser overfor åndens ting, og deres forhold til det uendelig fullkomne. — Men dessuten skal dette alter også være et uttrykk for min takk til mennesker i Norge, som mottok mig som «landstryker» alltid og overalt, bospiste og huset mig, ganske som jeg skulde være en lenge ventet god venn. — Hvad jeg som kunstner vil, er følgende: De vet at vår tid forlater villfarelsenes vei med sin lære om Jeg og bare jeg. Gjennom hele verden strømmer en søkende bølge, en bølge av forløsningslengsel fra materialismens ørken. — En gjenoplivelse av gamle, ærverdige begrep trenger frem og bevirker en tilbakevenden til ånden. Vi mennesker av idag er igjen blitt søkende. Søkende etter forløsning fra et innholdsløst mørke. Og det som mere eller mindre bevisst rører sig i oss alle, er ånden, lengselen etter urokkelig sannhet. — Alle -ismer i politikken verden, i bedrift og kunst, mangler fast grunn og synker ned i det som de er kommet fra — i intetheten. — Verden av idag forlanger noe positivt, ønsker fasthet, stabilitet. Eksperimenteringens tid er forbi, salongfilosofien, estetisismen, politisk ekstase synker i kurs, ti vi mennesker av idag krever gjerning, verk. — I kunsten er gjerningen tidskravets utformning, Vi taler ikke mere om kunsten for kunstens egen skyld, men om en henvisnings kunst på det stoffliges sammenheng med det vesentlige. Kunstverket må peke over det rent stofflige hen til det abstrakte, det metapsyriske, det som betinger vår forløsningslengsel. — I denne betydning er hele alteret ikke kunst for kunstens skyld, men kunstnerisk henvisning på en idé og dennes evige sannhetsgehalt. Det heviser til at alle verdier har sine evige rotter i den evig

fullkomne evige orden (basis). Ganske således som St. Johannes (ørnen), St. Markus (løven) og St. Matheus (engelen) lærer, og derved leder til erkjennelse av livets mening (midtstykket). — Tabernaklet, den Himmelskes jordiske trone, peker med sine små søiler og forbindende buer på livet som et samfund, i hvilket den enkelte ikke har mere betydning enn notene i sangen, eller motivet i satsen, eller satsen i hele symfonien. Vi må stå til hverandre, rettet etter det ene som i sig er alt, og etter hver enkelt i idéen. — Så sitter Kristus i altertavlen i Norges mest typiske landskap, i Lofoten, selv en klippe i tidshavets stormer og bølger, som Lofotfjellenes forvitrede takker og skjær i verdenshavets storm og brenning. — På samme måte står også de hellige i glassvinduene på norsk grunn, nede ved havnen, på fjellsletten omgitt av ornamentikk fra forfedrenes dager.

Kapellet har vært til megen velsignelse — mange har der fått troens lys over sitt liv og funnet veien tilbake til Moderkirken ved det.

St. Elisabethshospitalets historie er beretningen om en aldri sviktende arbeidsomhet og offervilje, båret av en dyp fromhet, av tro, håp og kjærlighet. Herren har rikelig velsignet gjerningen som utføres her til hans ære og til menneskehetens gagn — må det alltid forbli således. Guds ånd er der hvor menneskets ånd søker den — og St. Elisabeths søstrenes liv er en daglig søken etter Guds vilje i alle dagliglivets store og små foreteelser.

Ad multos annos —!

Tilbakeblikk over den katolske verdenspresseutstilling.

Den katolske verdenspresseutstilling i Vatikanet blev en stor succes. «L'Osservatore Romano»s chefredaktør grev Dalle Torre har i sitt blad gitt følgende interessante overblikk over den:

Langfredag 1934 blev det meddelt at den vilde finne sted — i mai samme år begynte de forberedende arbeider, mens man i september 1935 påbegynte de nødvendige bygninger og dekoreringer. Den samtlige utstillingsflate var 7761 kvm. Til bygningene medgikk der 3900 center jern, 1600 kubikkmeter tre og 6800 kvm. linoleum. De enkelte paviljonger blev innredet og utsmykket av de betydeligste kunstnere fra alle nasjonene.

Gjennom de forskjellige nasjonale komiteer hadde 45 europeiske og amerikanske land meldt sin deltagelse. 53 distrikter i Asia, Afrika, Australia og Øst-Europa var representert, idet materialet fra dem var samlet av kongregasjonen for troens utbredelse og kongregasjonen for de østlige kirker. Ennvidere var der stillet materiale til disposisjon fra 33 ordener og kongregasjoner, fra alle centraler for katolsk aksjon, det pavelige institutt for sjelesorg blandt italienere i utlandet, fra katolsk pressebyrå i Milano. Egne paviljonger hadde Jesu-Hjerte-universi-

tetet i Milano, «Alsatia-forlaget» i Colmar, l'Institut Catholique i Paris, «La Bonne Presse» også i Paris, Internasjonal katolsk filmaksjon, de katolske dagblader «De Maasbode» i Rotterdam, «Italia» i Milano samt ukebladet «Pro Familie». I utstillingens 72 saler som tilsammen var 1 kilometer lang, var 11794 publikasjoner utstillet foruten grafiske fremstillinger, statistikker, illustrasjoner m. m.

I det av «La Bonne Presse» innredede kapell på utstillingen, som var innviet til den Hl. Jomfru, blev der hver søn- og festdag lest en hellig messe for utstillerne og de besøkende.

Utstillingen blev holdt åpen fra 12. mai 1936 til 31. mai 1937 og var ialt besøkt av 82 738 personer hvoriblandt 43 kardinaler, 461 biskoper og adskillige fyrster, ministre, diplomater og andre prominente personligheter.

Under utstillingen blev der avholdt flere større kongresser og møter hvorav den II internasjonale katolske pressekongress var den mest betydningsfulle. I anledning den hl. Silvesters århundrefest blev det i september 1936 avholdt en kongress av medlemmene av pave Silvesters ridderorden, og i oktober fant den fjerde internasjonale uke for religiøs kunst sted. I november samledes de katolske lytterorganisasjoner, prestenes misjonsforbund, den internasjonale Thomist-kongress og endelig blev der i mai 1937 avholdt en kongress for det kristne Østen.

I tilslutning til den II. internasjonale pressekongress avholdtes et møte hvor emnet var utdannelsen av katolske journalister, og noe senere fant den meget betydningsfulle og instruktive første internasjonale reklamekongress sted.

I april og mai i år har man avholdt flere forelesningsrekker som alle samlet et stort auditorium. Forelesningene omhandlet den katolske presse i Østerrike, Brasilia, Nederland, England, Belgien, Polen, Frankrike, Schweitz, U. S. A., Italia og Tsjekkoslovakia samt forelesninger om de forskjellige tidsskrifters oppgaver og karakter, over det katolske presseinstitutt i Milano og dets arbeidsmetode o.s.v. Ialt blev disse foredrag besøkt av 10 000 mennesker.

I utstillingens filmslokale blev der gitt 86 filmsforevisninger over pressens arbeid, det journalistiske arbeid ved den italienske katolske filmcentral, arbeidet ved «La Bonne Presse» og «De Maasbode».

På grunn av utstillingen blev der utsendt en særlig frimerkeserie med 8 forskjellige motiver av hvilken der i den tid som utstillingen holdtes åpen blev solgt 1,5 million.

Den Hl. Fader har ved sin kardinalstatssekretær tilstillet presidenten for organisasjonskomiteen en skrivelse hvori han uttaler «sin tilfretshet over forløpet av den katolske presses utstilling». Tillike har alle medlemmene av organisasjonskomiteen samt de ledende medarbeidere fått overrakt en særlig pave-medalje som «offentlig tegn på pavens anerkjennelse».

Bønn for fred og Kristi Fredsverk.

Det gleder mig å se at tanken om nødvendigheten av å be til Gud om fred, vinner større og større innpass hos katolske kristne både her i Norge og i utlandet og gir sig utslag overalt i dannelsen av «bønneforeninger» for fred. «St. Olav» kan således berette i sitt siste nummr under titelen «Fred på jorden» om en bønneforening som pater Gerald Vann, O.P., har dannet i Laxton, og som allerede har fått en viss utbredelse, omenn den neppe er eldre enn 7—8 måneder. Den svarer selvfølgelig til den Hl. Faders ønske og har fått hans velsignelse gjennom kardinal Pacelli. Også denne bønneforening bygger på det samme grunnlag som Kristi Fredsverk, nemlig at vi må be for fred, og ikke bare enkeltvis, men i fellesskap, fordi felles bønn er sterkere og bønnhøres sikrere etter Frelserens eget utsagn og forjettelse.

Jeg takker «St. Olav» for at den minner om vår «Kristi Fredsverk» i den forbindelse. Det er naturligvis ikke ønskelig at vi går over bekken etter vann. Og en smule patriotiske må vi også være. Men det er i høieste grad ønskelig at vi først og fremst her hjemme danner en sterk og velbevist bønneforening, og at denne arter sig som et «Kristi Fredsverk» og ikke rødmer ved å bære dette navn: åpent og likefrem kan bare være til dens fordel både innad og utad. Således må vi lære å be i ord og gjerning, ved sinnsopløftelse og tålmodighet i arbeid, lidelser og gleder i Kristi navn og ånd, og gi Ham æren for alt og i alt. Menneskene må bli sig bevisst at «Fred på Jorden» er alene Kristi verk, likesom all annen nåde og frelse. Og her kan alle være med, store og små, rike og fattige, lærde og ulærde, og hver efter evne og livsstilling, være en tapper Kristi apostel for fredens store sak.

Vi har allerede ikke så ganske få medlemmer, men vi trenger langt flere. Vent da ikke med å innmelde Dem. Så snart vår forening er stor nok, kan den tre i forbindelse med de andre i utlandet. Og først når den er blitt internasjonal — for å bruke et moderne uttrykk — vil den kunne opfylle helt ut sin oppgave, ved å skjerpe og høine nasjonenes sans for rettferdighet, Fredens første og dypeste grunnlag, og i tilfelle, optre som Fredsmegler.

C. Riesterer.

Herhjemme.

Drammen. — Som et varig minne om de år han har tilbragt som sogneprest i Fredrikstad, fikk pastor Laudy en praktfull gave fra sin forrige menighet. Den består av et stilfullt fat, en tobakksbeholder og to vakre lysestaker, alt kunstnerisk utført i bronse. I sannhet et minne som ærer både mottageren og giveren, St. Birgitta menighet i Fredrikstad!

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli Bok- & Akcidenstrykkeri — Oslo.